

IN MEMORIAM

EGYSZERŰ PORTRÉ

Szubjektív sorok Csubela Ferencről

Hallgatom a pesti rádiót Csubela Ferenc temetésének napján. Dormán László beszél:

– Jó két hete hogy találkoztunk itt, Pesten egy politikai tanácskozáson. Odajött hozzám, és arra kért, készítsék róla egy, ahogy mondta, egyszerű portrét. Meglepett a „rendelés”, főleg a kikötés, hogy „egyszerű” legyen az a bizonyos arckép. De csakhamar kiderült, arra gondolt, olyan pózban kapjam le, hogy készülő könyve fedőlapjára kerülhessen; naplójegyzeteit ugyanis elfogadta egy kiadó. Nem emlékszem, mit mondott a továbbiakban Dormán, elkészült-e az a bizonyos fotó. Nem emlékszem, mert arról értesülve, hogy könyvet készül kiadni, lelki szemeim előtt egy másik „fotó”, egy élő kép jelent meg Csubeláról, amely, ha jól emlékszem, 1959 tavaszán „készült”.

Zsáki József, a téglagyári munkásból lett politikus járt akkor a szülőfalujában, Ómoravicán, és a fiatalokkal is találkozott. Emlékszem, dermesztő hideg volt a moziuterenben, ahol Zsáki beszélt. Egyvalakinek, Csubela Ferencnek, a falu újdonsült ifjúsági elnökének azonban igencsak melege lehetett. Ma is előttem a kép: szinte lángolt a füle, úgy küszködött a szavakkal, amikor Zsáki József politikai funkcióit próbálta meg felsorolni. Huszonegy esztendő volt akkor; egyszerű munkás és újdonsült ifielnök.

Nyilván erre gondolhatott Zsáki is, amikor elnézően mosolygott. És mint később megjegyezte: „Ez a Feri gyerek kis híján Titót csinált itt belőlem.”

Egy esztendőre rá, 1960 telén ismét találkoztam vele. Akkor meg Topolya alatt, a Művésztelep helyiségeiben tartottak valami tanfolyamfélélet a szabadkai járás ifjúsági vezetőinek, és arról kellett tudósítanom.

Emlékszem, a Művésztelepről farkasordító hidegben gyalogoltunk be Topolyára. Ferin báránybéléses bőrkabát, rajtam meg egy kopott hubertusz. Igencsak fázósan lépdelhettem a csikorgó hidegben, mert mellém szegődött, és minden bevezető nélkül rátért a tárgyra:

– Hallgass ide, itt, Topolyán vehetsz magadnak egyéves törlesztésre ilyen bundát, mint az enyém. – És akkor részletesen elmagyarázta, melyik üzletben találom meg a jó meleg bőrkabátot, valamint hogy mit kell magammal vinnem, hogy nyélbe üthessem a „kreditre” történő vásárlást.

Végül is úgy adódott, hogy mégsem lett bundám. Igyekezetével azonban – ma is él bennem – jóleső melegséget lehelt lódenkabátom alá; ott valahol a szívem tájékán.

Később gyakran emlegetett politikus lett Csubela Ferencből. A hetvenes évek vége felé azonban a bírálatok ösztüze zúdult rá, s akkor bizonyos értelemben visszavonult; a moravikai szociális otthon igazgatója lett.

A rendszerváltás forгатagában azonban újra felbukkant, s mint egyik politikai riválisa leszögezte a halála alkalmából küldött részvéttáviratában: volt ereje újrakezdeni.

Roppant tárgyilagos megállapítás ez, ha úgy tetszik, kulcsmondat, amellyel az örökké tenni akaró Csubela Ferenc arcélét legrövidebben meg lehet fogalmazni. Egészen onnan, 59-től, a szavakkal küszködő Feri gyerektől a szabálytalanul veszteglő gépkocsig, amely halálát okozta.

Alighanem éppen olyan „egyszerű portré” ez, mint amilyenek az elkészítésére Dormán Lászlót megkérte.

CSORBA István